

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**Центральноукраїнський державний
педагогічний університет імені Володимира Винниченка**

**ПРОГРАМА
навчальної дисципліни**

ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО

(назва навчальної дисципліни)

Спеціальність/напрямок 081 Право
(шифр і назва спеціальності)

спеціалізація _____
(шифр і назва спеціалізації)

освітня програма Право
(назва)

Факультет історії та права
(назва факультету)

Форма навчання денна, заочна
(назва)

(шифр за ОПП ПП ВД/ВК 2.1.2.5)

2018 рік

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: Манжула А.А., професор кафедри галузевого права та правоохоронної діяльності, доктор юридичних наук, професор

Обговорено та рекомендовано до затвердження вченою радою факультету історії та права

«30» серпня 2018 року, протокол № 1

Голова вченої ради факультету

(підпис)

Філоретова Л.М.
(прізвище, ініціали)

Програму схвалено на засіданні кафедри державно-правових дисциплін та адміністративного права

Протокол № 1 від «28» серпня 2018 року

Завідувач кафедри

(підпис)

Соболь Є.Ю.
(прізвище, ініціали)

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни «Інформаційне право» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістра спеціальності «081 Право».

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Інформаційне право» є врегульований нормативними актами комплекс суспільних відносин, об'єктом яких є інформація, у тому числі щодо доступу до інформації, захисту інформації, регулювання інформаційних відносин у сфері масової інформації, у сфері державної таємниці, комерційної таємниці та персональних даних тощо.

Міждисциплінарні зв'язки. Базою для засвоєння основних положень курсу «Інформаційне право» є знання отримані студентами після вивчення таких дисциплін, як: теорія держави і права, цивільне право, адміністративне право, конституційне право.

Дисципліна «Інформаційне право» тісно пов'язана з іншими курсами ОПП підготовки магістра, а саме з такими як: «Актуальні проблеми правової освіти», «Методологія та організація наукових досліджень», «Актуальні проблеми конституційного права України» та іншими галузями права.

Програма навчальної дисципліни складається з таких **розділів**:

1. Розділ 1.
2. Розділ 2.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. **Метою** вивчення навчальної дисципліни «Інформаційне право» є отримання студентом всебічних знань з теорії та практики інформаційного права, дослідження інформаційного законодавства в Україні, аналіз основних проблем правового регулювання інформаційних правовідносин, а також шляхів розвитку та вдосконалення інформаційного права, вивчення особливостей правопорушень в інформаційному праві, інформаційної відповідальності та ін.

1.2. **Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни** «Інформаційне право» є визначення:

- теоретичне визначення в основах системи правового регулювання соціальних інформаційних відносин;
- визначення в понятійному апараті та природі інформаційного права його зв'язку з іншими традиційними інститутами і галузями права;
- формування у студентів навичок щодо застосування норм інформаційного права у майбутній практичній діяльності.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми у магістра мають бути сформовані такі **компетентності**:

- здатність визначати поняття інформації у праві, її види та особливості;
- розуміти роль інформаційного права в сучасному інформаційному суспільстві;
- знати теоретичні і правові основи правової охорони права на інформацію в Україні;

- визначати систему органів управління у сфері інформаційних правовідносин;
 - виділяти особливості правового регулювання окремих інститутів інформаційного права, таких, як державна таємниця, інформаційна безпека, засоби масової інформації, персональні дані та ін.;
 - свої інформаційні права та свободи.
 - здійснювати самостійні наукові дослідження, формулювати, висловлювати й обґрунтовувати власні наукові позиції;
 - проявляти творчий підхід в розробці ідей і досягненні цілей досліджень, навчання, професійної діяльності;
 - володіти концептуальними знаннями, що формують сучасну термінологію інформаційного права;
 - знати нормативно-правові основи вітчизняного та міжнародного інформаційного права;
 - формувати правові позиції й належним чином обґрунтовувати їх, посилаючись на норми інформаційного законодавства та положення міжнародного права;
 - свідомо реалізовувати конституційні інформаційні права та обов'язки громадянина України, мати активну громадянську позицію;
 - поважати честь і гідність людини, діяти згідно з вимогами професійної етики;
 - систематично підвищувати рівень професійної компетентності, у т. ч. самостійно, продовжувати навчання з високим ступенем автономії.
 - конструктивно взаємодіяти з колегами, експертами, у т. ч. з інших галузей знань, узгоджувати дії у процесі спільної діяльності під час навчання, виконання професійних обов'язків, вирішуючи складні правові питання.
- 1.4. Програмними результатами навчання є:**
- тлумачити та застосовувати чинне законодавство України, що регулює інформаційні правовідносини, інформаційну відповідальність;
 - розуміти зміст нормативно-правових актів та використовувати їх на практиці;
 - мати власну обґрунтовану позицію стосовно вдосконалення інформаційного законодавства, ідеї щодо вирішення проблем в даній сфері та розвитку цієї галузі права в Україні;
 - висловити власну правову позицію з використанням посилань на нормативні акти.
 - мати активну громадянську позицію, виявляти та адекватно реагувати на факти порушення чинних національних та міжнародно-правових актів, що регулюють інформаційні правовідносини;
 - вміння проводити науково-правові дослідження з проблем інформаційного права;
 - вміння виокремлювати дискусійні положення в нормативно-правовому регулюванні у сфері інформаційних відносин;
 - дотримання академічної доброчесності;
 - вміння доцільно і правильно використовувати правничу термінологію;
 - аналізувати теорії, концепції, наукові підходи становлення та подальшого розвитку інформаційного права;

- дотримання професійних стандартів, професійної етики, у т. ч. щодо нерозголошення конфіденційної інформації;
- усвідомлення необхідності у самовдосконаленні, систематичному підвищенні професійного рівня;
- уміння складати процесуальні документи;
- здатність ефективно працювати в команді за узгодженим планом, оцінювати та коригувати його, своєчасно та якісно виконувати доручення, виявляти ініціативу;
- здатність надавати консультації з приводу реалізації та захисту інформаційних прав громадян;
- уміння організувати правопросвітницькі заходи з метою підвищення рівня правової культури населення, розробити навчально-методичні матеріали;
- здатність аналізувати сучасний стан судової практики та правозастосування судових прецедентів;

На вивчення навчальної дисципліни відводиться **120** годин **4** кредити ЄКТС.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Розділ 1

Тема 1. Поняття, зміст та сутність інформаційного права

Сутність, зміст та структура інформаційного права. Джерела інформаційного права. Система регулювання інформаційної діяльності в Україні. Історія формування інформаційного права. Об'єкт, предмет, система науки та навчальної дисципліни "Інформаційне право".

Тема 2. Методи інформаційного права

Методи інформаційного права. Методологія інформаційного права. Місце інформаційного права в юридичній науці. Міжгалузевий зв'язок інформаційного права. Методологічні підходи щодо співвідношення категорій "культура", "цивілізація", "суспільство" та пізнання їх.

Тема 3. Вплив правової інформатики на формування права

Права та обов'язки людини, громадянина щодо інформації. Права суспільства щодо інформації. Права та обов'язки держави у сфері інформаційної діяльності. Природа культури: філософський аспект її еволюції. Інформаційно-правова культура як складова інформаційної культури. Основні положення теорії культурної еволюції. Концептуальні підходи до визначення сутності та змісту категорії "е-культура". Сутність інформаційної культури (феноменологічний аспект). Аспекти інформаційної культури. Культура поведінки у сфері інформаційних відносин. Культура інформаційних потреб та проблеми реалізації їх.

Тема 4. Міжнародні аспекти інформаційного права

Державна політика у сфері інформаційної діяльності. Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні. Міжнародна інформаційна

діяльність. Співробітництво України з іншими державами, зарубіжними і міжнародними організаціями в галузі інформації. Тенденції міжнародного інформаційного права.
http://buklib.net/component/option.com_ibook/task.view/Itemid.99999999/catid.252/id.11069/Вплив міжнародного права на формування інформаційного права України.

Тема 5. Вплив міжнародного права на формування інформаційного права України

Принципи міжнародного інформаційного права. Міжнародне співробітництво у сфері інформаційних відносин. Міжнародні договори в сфері інформаційних правовідносин. Міжнародна діяльність України в галузі захисту інформації. Основні положення щодо міжнародної діяльності України в галузі захисту інформації в автоматизованих системах. Міжнародний захист технологій.

Тема 6. Інформаційна безпека

Безпека інформаційної діяльності. Правова охорона та захист інформації в комп'ютерних системах. Деліктні правовідносини в інформаційному праві. Елементи формування основ теології інформаційної безпеки. Сутність теорії інформаційної безпеки. Напрямки інформаційної безпеки.
http://buklib.net/component/option.com_ibook/task.view/Itemid.99999999/catid.252/id.11090/Інститути теології інформаційної безпеки.
http://buklib.net/component/option.com_ibook/task.view/Itemid.99999999/catid.252/id.11091/Інформаційна безпека як функція. Агреговані моделі теології інформаційної безпеки. Методологічні положення інформаційної безпеки. Людський фактор в організації інформаційної безпеки. Правовий аспект інформаційної безпеки.
http://buklib.net/component/option.com_ibook/task.view/Itemid.99999999/catid.252/id.11096/Основні питання правової культури щодо інформаційної безпеки. Стан правового регулювання охорони та захисту інформації.

Розділ 2.

Тема 7. Правове регулювання обігу інформації в Інтернет-мережі.

Інтернет та право. Віртуальне середовище обігу інформації та інформаційних правовідносин. Особливості реалізації інформаційних правовідносин в Інтернеті. Правове регулювання відносин при реалізації права на пошук, отримання та використання інформації в Інтернеті. Особливості правового регулювання відносин при створенні та поширенні вихідних документів, формування інформаційних ресурсів та надання інформаційних послуг в Інтернеті. Особливості правового регулювання відносин в галузі створення та застосування інформаційних технологій та засобів їх забезпечення у віртуальному середовищі Інтернет. Правове забезпечення інформаційної безпеки у мережі Інтернет.

Тема 8. Правове регулювання інформаційних відносин при створенні та поширенні масової інформації.

Особливості інформаційних правовідносин, що виникають при виробництві, поширенні та споживанні масової інформації. Правові гарантії

свободи масової інформації. Неприпустимість зловживання свободою масової інформації. Неприпустимість утиску свободи масової інформації. Правові форми організації діяльності засобу масової інформації. Правовий статус журналіста. Відносини ЗМІ з громадянами, організаціями, органами державної влади. Опублікування в ЗМІ нормативно-правових актів. Правове регулювання відносин в галузі виробництва та поширення реклами як різновиду масової інформації. Правове регулювання реклами в Україні. Особливості регулювання інформаційних відносин, що виникають у діяльності друкованої преси й електронних засобів масової інформації. Засоби масової інформації та Інтернет. Досвід зарубіжних країн з регулювання інформаційних відносин, що виникають при виробництві й поширенні масової інформації за кордоном. Права й обов'язки засобів масової інформації з позицій державної (національної) безпеки. Питання державного контролю й ліцензування засобів масової інформації.

Тема 9. Правове регулювання конфіденційної інформації.

Режим доступу до інформації, поняття та зміст. Поняття та види інформації з обмеженим доступом. Особливості інформаційних правовідносин, що виникають при регулюванні конфіденційної інформації. Обмеження щодо віднесення до інформації з обмеженим режимом доступу. Конфіденційна інформація, що знаходиться у власності держави. Особливості регулювання комерційної таємниці. Особливості регулювання професійної таємниці. Особливості регулювання банківської таємниці.

Тема 10. Правове регулювання інформаційних відносин в галузі державної таємниці.

Особливості інформаційних правовідносин, що виникають при виробництві, передачі та споживанні інформації, яка становить державну таємницю. Обмеження прав суб'єктів, пов'язаних із державною таємницею. Перелік відомостей, що становлять державну таємницю. Відомості, які не можуть відноситись до державної таємниці. Процедура віднесення відомостей до державної таємниці та їх засекречування. Розсекречування відомостей та їх носіїв. Право розпорядження відомостями, які становлять державну таємницю. Проблеми власності щодо інформації, яка становить державну таємницю. Державно-правовий захист державної таємниці. Контроль та нагляд за забезпеченням державної таємниці. Розсекречення відомостей і їх носіїв.

3. Рекомендована література

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28.06.1996 року. ВВР. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Цивільний кодекс України, прийнятий Верховною Радою України 16.01.2003 року. ОВУ. 2003. № 11. Ст. 461.
3. Про авторське право та суміжні права: Закон України від 23.12.1993р. ВВР. 1994. №13. Ст.64.
4. Про державну підтримку засобів масової інформації та соціальний захист журналістів: Закон України. ВВР. 1997. № 50. Ст. 302.

5. Про державну таємницю: Закон України від 21.01.1994 р. ВВР. 1994. № 16. Ст. 93.
6. Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні: Закон України. ВВР. 1992. № 1. Ст. 1 (із змінами, внесеними згідно із Законами № 3582-12 від 11.11.93).
7. Про інформаційні агентства: Закон України. ВВР. 1995. № 13. Ст. 83.
8. Про інформацію: Закон України від 2.10.1992 р. ВВР. 1992. №48. Ст. 650.
9. Про кінематографію: Закон України. ВВР. 1998. №22. Ст. 114.
10. Про Національну раду України з питань телебачення і радіомовлення: Закон України. ВВР. 1997. № 48. Ст. 296.
11. Про основи національної безпеки України: Закон України від 19.06.2003 р. ВВР. 2003. № 39. Ст. 351.
12. Про телебачення і радіомовлення: Закон України від 21.12.1993 р. ВВР. 1994. №10.
13. Про телекомунікації: Закон України від 18.11.2003 р. ВВР. 2004. № 12. Ст. 155.

Література:

1. Баранов О.А. Інформаційне право України: стан, проблеми, перспективи. К. : Видавничий дім «СофтПрес», 2005. 316 с.
2. Бачило И.Л. Информационное право. Роль и место в системе права Российской Федерации. Государство и право. 2001. № 2. С. 5-14.
3. Бачило И.Л. Информационное право: основы практической информации. М., 2001 253 с.
4. Бачило И.Л. Правовое регулирование процессов информации. Государство и право. 1994. №12. С. 72-78.
5. Беляева Н. Г., Иванов В. И. Информационное обслуживание в области права. Советское государство и право. 1969. №12. С. 16-24.
6. Беляков К. Информатизація організаційно-правової сфери суспільної діяльності. Право України. 2004. № 6. С. 88-92.
7. Бондаренко В.О., Литвиненко О.В. Інформаційні впливи і операції. Стратег. панорама. 1999. № 4. С. 134-140.
8. Брижко В.М., Швець М.Я., Цимбалюк В.С. Е – боротьба в інформаційних війнах та інформаційне право: Монографія / В.М. Брижко, М.Я. Швець, В.С. Цимбалюк; За ред. д.е.н. М. Швеця. К.: НДЦПІ АПрН України, 2007. 234 с.
9. Венгеров А. Б. Категория информация в понятийном аппарате юридической науки. Государство и право. 1978. №2. С. 70-78.
10. Вступ до інформаційної культури та інформаційного права / М.Я.Швець, Р.А. Калюжний, В.М. Брижко // За ред. проф. М.Я. Швеця, проф. Калюжного Р.А. Ужгород: ІВА, 2003. 240 с.
11. Демкова М. Інформаційне право : стан та перспективи розвитку в Україні (з “круглого столу”). Право України. 2004. № 5. С. 169-171.

12. Державна інформаційна політика: організаційно-правові аспекти : монографія / І.В. Арістова ; За заг. ред. О. М. Бандурки. Х. : Ун-т внутрішніх справ, 2000. 368 с.
13. Е-будущее и информационное право / [В.М. Брижко, В.С. Цимбалюк, А.А. Орехов, О.Н. Гальченко] Под ред. Р.А. Калюжного, М.Я. Швеца. К. : «Интеграл», 2002. 264 с.
14. Задорожня Л. До питання огляду законодавства в інформаційній сфері. Правова інформатика. 2004. № 3. С. 18-23.
15. Информационное право / М.А. Лапина, А.Г. Ревин, В.И. Лапин. М. : Юнити-Дана, 2004.
16. Информационное право: Основы практической информатики. Учебное пособие / И.Л. Бачило. М., 2001. 352 с.
17. Інформаційне забезпечення управлінської діяльності в умовах інформатизації: організаційно-правові питання теорії та практики : монографія / За ред. Р.А. Калюжного та В.О. Шамрая. К., 2002. 296 с.
18. Інформаційне законодавство України: Науково-практичний коментар / За ред. Ю. С. Шемшученка, І. С. Чижа. К., 2006. 232 с.
19. Інформаційне законодавство : Збірник законодавчих актів: У 6 т. / За заг. ред. Ю. С. Шемшученка, І. С. Чижа. Т. 5 : Міжнародно-правові акти в інформаційній сфері. К. : Юридична думка, 2005. 328 с.
20. Кашинцева О. Інформаційне суспільство: проблеми правового регулювання. Адвокат. 2002. № 4-5. С. 19-20.
21. Ковалева Н.Н. Информационное право России: Учебное пособие. М.: Издательско-торговая корпорация "Дашков и К", 2007. 360 с.
22. Копылов В.А. Информационное право: Учебник. 2-е изд., перераб. и доп. М.: Юристъ, 2003. 512 с.
23. Кохановська О. Галузеві розробки інформації як передумова регулювання інформаційних відносин. Підприємництво, господарство і право. 2004. №12. С.144-1147.
24. Кохановська О. Теоретичні проблеми цивільно-правового регулювання інформаційних відносин в Україн. Право України. 2004. № 2. С. 105-107.
25. Кушакова-Костицька Н. Від свободи слова до інформаційного суспільства. Право України. 2004. № 7. С. 129-133.
26. Марущак А.І. Інформаційне право: Доступ до інформації: Навчальний посібник. К.: КНТ, 2007. 532 с.
27. Монашова О. Правове забезпечення інформаційно — комунікаційних технологій (зарубіжний досвід). Право України. 2006. № 3. С. 131 — 134.
28. Обеспечение и защита права на информацию / А.А.Снытников, Л.В. Туманова. М.: Городец-издат, 2001 344 с.
29. Олійник О. Захист інформації в умовах інформаційного суспільства. Право України. 2005. № 10. С. 100 103.
30. Основи інформаційного права України : Навч. посіб. — 2-ге вид., перероб. і доп. / В.С. Цимбалюк, В.Д. Гавловський. К., 2009. 414 с.

31. Основи інформаційного права України: Навч. посіб. / В.С. Цимбалюк, В.Д. Павловський, В.В. Грищенко та ін. / За ред. М.Я. Швеця, Р.А. Калюжного, П.В. Мельника. К.: Знання, 2004. 274 с.
32. Основы информационного законодательства / В.И. Кутузов, А.Т. Раимова. М. : Эдиториал УРСС, 2004.
33. Основы информационного права: Учебное пособие / С.Н. Загородников, А.А. Шмелев. М. :: Академический Проект, 2005.
34. Правове забезпечення інформаційної діяльності в Україні / За заг. ред. Ю. С. Шемшученка, І. С. Чижа. К. : Юридична думка, 2006. 384 с.
35. Правове регулювання інформаційної діяльності в Україні: Станом на 1.01.2001 року. / Упоряд. С.Е.Демський; Відп. Ред. С.П. Павлюк. К.: Юрінком Інтер, 2001. 688 с.
36. Рассолов М.М. Информационное право: Учебное пособие. М. : Юристъ, 1999. 400 с.
37. Расторгуев С.П. Информационная война. М. : Радио и связь, 1998. 415 с.
38. Северин В.А. Правовое регулирование информационных отношений. Вестник Моск. ун-та. Сер.11. Право. 2000. №5. С. 21-36.
39. Синєокий О.В. Інформаційне право. Запоріжжя : ЗНУ, 2008.
40. Соколов В. Информация и переходная инфраструктуры. Бизнес. Информ. 1999. № 3-4. С. 36.
41. Соснін О. Передумови формування в Україні інформаційного права. Право України. 2005. № 11. С. 95.
42. Суханов А.П. Информация в жизни человека. М.: Политиздат, 1983 112 с.
43. Суханов А.П. Информация и прогресс. Новосибирск: Наука, 1988. 192 с.
44. Тедеев А.А. Информационное право. М.: Эксмо-Пресс, 2005. 463 с.
45. Чирський Ю. Запровадження системи електронного документообігу в Україні URL : <http://www.justinian.com.ua/article.php?id=2304>.
46. Швець М. Я. Основи інформаційного права та концепція формування системи інформаційного законодавства України / М. Я. Швець, В. Д. Гавловський, М. В. Гуцалюк, В. С. Цимбалюк URL: http://www.library.ukma.kiev.ua/e-lib/NZ/NZV19_2001_Spets/43_shvets_myu.pdf.
47. Якушев М. В. Информационное общество и правовое регулирование: новые проблемы теории и практики. Информационное общество. 1999. № 1. С. 40-43.
48. Яременко О. Функції української держави в інформаційній сфері. Підприємство, господарство і право. 2005. № 6. С. 109-112.
49. Cleveland. The knowledge executive. Leadership in an information society. New York : Truman Telley books, 1989.

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання - залік.

5. Засоби діагностики успішності навчання – усні та письмові опитування, проведення контрольних робіт, виконання тестових завдань, написання рефератів.

